TIC
Tukuma tūrisma informācijas centrs

Tukums un apkārtne

MILITĀRAIS MANTOJUMS

Tūrisma karte
Tukuma, Engures, Jaunpils un Kandavas novads

26

APSKATES OBJEKTI, VĒSTURISKI FOTOATTĒLI, KARTE

www.visittukums.lv

ZVIEDRU PĒDAS TUKUMA PUSĒ

19. PAVĀRKALNS (C3)
Pavārkalnā (66 m vjl.) Tukumā pēc nostāstiem zviedru-poļu kara laikā atradusies zviedru kara virtuve. No kalna paveras lielisks skats uz Tukuma baznīcu torņiem. Tāpat kā citi Pavārkalni Latvijā arī šis ir vizuāli ievērojama vieta seno ceļu krustojumā. Iespējams, ka tas ir bijis arī sena tiesas vai citu pasākumu, vai arī veļu kulta vieta.
Kurzemes-Talsu ielas krustojums, Tukums. GPS 56.9706314 23.1233733

20. PILTIŅKALNS JEB "ZVIEDRU CEPURE" (B1)
Tas ir trijstūrformas uzkalns ar stāvām malām. Pastāv uzskats, ka te apglabāts kāds zviedru ģenerālis, un kalns sanests ar cepurēm. Tādēļ arī tāds nosaukums vietai – "Zviedru cepure". Ziemā te atrodas kalnu slēpošanas trases, bet vasarā izmēģināms jautrs nobrauciens par rodeļu trasi.
"Piltiņi", Matkules pagasts, Kandavas novads. Tālr.: 26405405, www.zviedru-cepure.lv. GPS 57.0245777 22.5930398

21. ZVIEDRU MŪRIS JAUNPILĪ (D3)
Zviedru mūri Jaunpili, pēc nostāstiem, cēluši zviedru karagūstekņi, kurus barons Matiass fon der Reke uz Jaunpili atvedis pēc Salaspils kaujas Trīsdesmit gadu karā. No šī fakta radies vaļņa nosaukums. Aiz zviedru mūra darbojas **"Viduslaiku sēta"**, kur ceļotājiem nedēļas nogalēs, vai pēc īpaša pieteikuma, iespējams izbaudīt dažādas viduslaiku aktivitātes – šaušanu ar lokiem vai arbaletu, šķēpu un cirvju mešanu, monētu kalšanu, iepazīt viduslaiku ēdienu un dzērienu garšu, noklausīties dziesmas un pat izmēģināt kādu deju pamatsoli.
Viduslaiku sēta "Niedru lija", Jaunpils, Jaunpils novads. Tālr.: 26336513, www.niedrulija.viss.lv. GPS 56.7298631 23.022099

22. JAUNPILS LIELGABALI (D3)
Pie ieejas Jaunpils pilī atrodas divi 17.gadsimta lielgabali, pareizāk sakot – lielgabalu stobri. Iespējams, ka tie šajā pusē parādījušies pēc 1625.gada zviedru uzbrukuma, kad pils stipri bija cietusi, vai arī tos kopā ar gūstekņiem uz Jaunpili bija atvedis barons Matiass fon der Reke pēc Salaspils kaujas.
Jaunpils pils, Jaunpils, Jaunpils novads. Tālr.: 63162128 , 63107082, 20223423, www.jaunpilspils.lv. GPS 56.7306996 23.0210642

21

19

20

22

23. OZOLPILS LIELGABALI (C3)
Bijušās Ozolu muižas, tagad Ozolpils teritorijā atrodas divi zviedru laika lielgabalu stobri. Par to izcelšanos stāsta, ka viens no tiem atrasts tuvējā purvā, no kurienes tas pārvests uz pili. Savukārt otrs atrasts tieši muižā. 1913. gadā abi lielgabali atrasti muižas kartupeļu pagrabā, izcelti un nolikti uz trepju margām muižas dzīvojamai ēkai. Pēc I Pasaules kara ēka nojaukta, uzceļot tās vietā Tautas namu, bet lielgabalu stobri novietoti pagalmā.
Ozolpils, Smārdes pagasts, Engures novads. GPS 56.9215777 23.2641141

I PASAULES KARA PIEMIŅAS VIETAS

24. K. ZEMDEGAS PIEMINEKLIS I PASAULES KARĀ KRITUŠAJIEM (C3)
K. Zemdegas veidotais piemineklis atrodas Meža kapos Tukumā. Te kalna pakājē 20. gadsimta 30. gados izveidoti Brāļu kapi. Izcilā latviešu tēlnieka K. Zemdegas veidotais piemineklis ir jauns karavīrs ar šauteni rokās, dodot uzticības zvērestu savai tautai. Pieminekļa atklāšana notika neilgi pirms padomju armijas ienākšanas Latvijā – 1940.gada 19.maijā un tas tiek uzskatīts par vienu no labākajiem K. Zemdegas darbiem.
Meža kapi, Melnezera iela, Tukums. GPS 56.9713375 23.1703582

25. K. ZĀLES PIEMINEKLIS I PASAULES KARĀ KRITUŠAJIEM LATVIEŠU STRĒLNIEKIEM (C4)
K. Zāles pieminekļis I Pasaules karā kritušajiem latviešu strēlniekiem pie Smārdes stacijas ir piemiņas zīme latviešu strēlniekiem, kas 1916. gadā šajā apvidū cīnījušies un krituši. Laikā no 1915. līdz 1917. gadam, šajā apvidū atradusies frontes līnija, un 1916. gada rudenī latviešu strēlnieki te izcīnīja vairākas smagas kaujas. K. Zāles piemineklis te atklāts 1936. gada 21. jūnijā.
Smārde, Smārdes pagasts, Engures novads. GPS 56.9557253 23.3413621

26. PIEMINEKLIS I PASAULES KARĀ UN LATVIJAS ATBRĪVOŠANĀS CĪŅĀS KRITUŠAJIEM DŽŪKSTES UN SLAMPES DRAUDZES DĒLIEM (D3)
Piemineklis I Pasaules karā un Latvijas Atbrīvošanās cīņās kritušajiem Džūkstes un Slampes draudzes dēliem atklāts 1935. gada 17. novembrī. Tā autors ir viens no labākajiem latviešu tēlniekiem – Kārlis Zemdega.
Džūkste, Džūkstes pagasts, Tukuma novads. GPS 56.790402 23.2447978

27. PIEMIŅAS VIETA TUKUMĀ NOSLEPKAVOTAJIEM BARONIEM (C3)
Piemiņas vieta ar akmeni atrodas Kapu Kalna galā. No 1919.gada janvāra līdz martam te nogalināti 18 Tukuma apkārtnes un Kurzemes baroni.
Kapu kalns, Tukums. GPS 56.9633333 23.1361111

28. I PASAULES KARA BRĀĻU KAPI KAPU KALNA GALĀ (C3)
Kapu kalna kraujas malā atrodas I Pasaules kara Brāļu kapi, kuros apbedīti vācu armijas karavīri un arī somu jēgeri. Diemžēl uz kapu kopiņām uzliktie krusti nopostīti, saglabājušies vien pāris piemineķļu ar karavīru vārdiem, bet centrā – piemineķļa pamatne ar uzrakstu vācu valodā – Tēvzeme saviem dēliem-varoņiem.
Kapu kalns, Tukums. GPS 56.9633333 23.1361111

29. I PASAULES KARA BRĀĻU KAPI PIE JĀŅUKROGA (C4)
Pie bijušā Jāņukroga izveidota pieminas zīme I Pasaules karā kritušajiem karaviriem. Uz pieminekļa iegravēts vācu valodā, ka šeit 1916.gadā krituši un apglabāti 2 vācu karavīri un 13 krievu karavīri.
Jāņukrogs, Smārdes pagasts, Engures novads. GPS 56.97722222 23.3097222

30. I PASAULES KARA BRĀĻU KAPI PIE KLAPKALNCIEMA ŠOSEJAS (C4)
Bijušā Dubļu kroga vācu karavīru kapos apbedīti ne vien 33 krituši vācu karavīri, bet arī 36 krievu kareivji.
Pie Tukuma-Kalpkalnciema ceļa, Smārdes pagasts, Engures novads GPS 57.0080556 23.3366667

31. PIEMIŅAS ZĪME LĀČPLĒŠA KARA ORDEŅA VIRSNIEKAM A. MUIŽULIM (C4)
Pulkvežleitnants Augusts Muižulis (1893.–1941.) ir viens no ievērojamākajiem lapmežciemniekiem, kas cīnījies gan Pirmajā pasaules karā 7. Bauskas strēlnieku bataljonā, gan Brīvības cīņās.
Lapmežciems, Lapmežciema pagasts, Engures novads
GPS 56.9950507 23.5220856

BRĪVĪBAS LAUKUMS AP 1914. G.

K.ZEMDEGAS PIEMINEKĻA ATKLĀŠANA TUKUMA MEŽA KAPOS. 1940. GADS

25

1919. GADĀ BOJĀ GĀJUŠO TUKUMNIEKU BRĀĻU KAPU IESVĒTĪŠANA. 1928. GADS

24

SOMU JĒGERU PIEMIŅAS VIETAS

32. ĒKA TUKUMĀ, BRĪVĪBAS LAUKUMĀ 12 (C3)
Šajā namā 20.gadsimta sākumā atradusies gan iebrauktuve, gan alus tirgotava. Pēc nostāstiem I Pasaules kara laikā, kad Tukumā uzturējušies somu jēgeri, tie to apmeklējuši, jo bijuši iecienījuši desiņas ar skābiem kāpostiem. Zīmīgi, ka 20.gs.beigās šādu ēdienu te varēja dabūt atkal, kas ir paticis somu tūristiem.
Brīvības laukums 12, Tukums. GPS 56.9652218 23.1559552

33. PIEMIŅAS AKMENS I PASAULES KARĀ KRITUŠAJIEM SOMU JĒGERIEM KĀPĀS (B4)
Piemineklis atklāts 1997. gada 9. decembrī. Akmens te atvests no Somijas dienvidaustrumiem, kur 1940.gadā tas bijis prettanku nocietinājums.
Slokas-Talsu šoseja, starp Ragaciemu un Klapkalnciemu, Lapmežciema novads. GPS 57.0398512 23.3950147

34. PIEMIŅAS AKMENS I PASAULES KARĀ KRITUŠAJIEM SOMU JĒGERIEM KLAPKALNCIEMĀ (B4)
2004.gada maijā Klapkalnciemā sviniģi atkal no jauna atklāts sākotnēji 1929.gadā uzstādītais un Padomju okupācijas laikā nojauktais piemineklis. Blakus – piemineklis vēl 9 vācu karavīriem.
Slokas-Talsu šoseja, Klapkalnciems, Engures novads
GPS 57.0426089 23.3641180

PIRMĀS LATVIJAS REPUBLIKAS MILITĀRAIS MANTOJUMS

35. BIJ. BĒRA VILLA TUKUMĀ (C3)
Eklektikas stila mūra celtne, kas pazīstama ar nosaukumu Bēra villa, jo reiz piederējusi barona fon Bēra dzimtai. Pēc I Pasaules kara ēka nonāca valsts īpašumā un te atradās Tukuma-Talsu kara apriņķa pārvalde un arī tās priekšnieka dzīvoklis. Šajā adresē bija reģistrētas arī vairākas sabiedriskās organizācijas, piemēram, "Latvijas Vanagu" Tukuma nodaļa, kā arī Latvijas Aerokluba Tukuma nodaļa un Brāļu kapu komiteja.
Brīvības laukums 18,Tukums. GPS 56.9641905 23.1562252

36. BIJ. TUKUMA AIZSARGU PULKA ŠTĀBS (C3)
Ēkā, kas sastāv no divām cieši kopā sabūvētām divstāvu ķieģeļa celtnēm, no 1926.gada atradās Tukuma-Talsu apriņķa policijas pārvalde, kā arī Tukuma aizsargu pulka štābs.
Pasta iela 18, Tukums. GPS 56.9672153 23.1598082

34

11.TUKUMA AIZSARGU PULKA KAROGA IESVĒTĪŠANA PIEDALĀS LR PREZIDENTS J. ČAKSTE. 1924. GADS

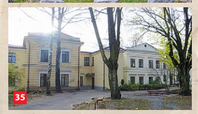
35

11.TUKUMA AIZSARGU PULKA MOTOCIKLISTU ROTA. 1937. GADS

OTRĀ PASAULES KARA MANTOJUMS UN PIEMIŅAS VIETAS

37. TUKUMA POLICIJAS ĒKA (C3)
Precīzs tās celtniecības gads nav zināms, taču 1839.gadā ēka jau bijusi uzcelta. Tā bijusi administratīva celtne ar iekšējo pagalmu cietumnieku pastaigām. 1919.gadā ēku kā cietumu izmantoja arī lielinieki. Tie te apcietinājumā turēja 11 apriņķi dzīvojušus vācu baronus. Savukārt 1940. un 1941.gadā šajā cietumā ieslodzīja daudzus padomju varai naidīgi noskaņotus ļaudis un arī uz denunciācijas pamata arestētos, bet no 1941.gada jūlija līdz 1944. gada jūlijam te apcietinājumā bijuši 1543 cilvēki, kas uzskatīti par naidīgiem vācu fašistiskajam režīmam.
Brīvības laukums 19,Tukums. GPS 56.9647455 23.1559330

38. KĀDREIZĒJAIS TUKUMA EBREJU LŪGŠANU NAMS (C3)
Kādreizējais ebreju lūgšanu nams, kas uzcelts pēc 19.gadsimta beigās blakus sinagogai, izmantots ikdienas apmeklējumiem, kā arī to varēja apmeklēt sievietes. 1941.gada jūlijā šajā īpašumā ievietoti Tukumā palikušie ebreji, kas dažas nedēļas vēlāk nošauti Valguma mežā. 1947.gadā te uz kādu laiku iekārtota padomju armijas garnizona ēdnīca.
Elizabetes iela 8, Tukums. GPS 56.966633 23.1552153

39. BIJ. VĀCU KOMANDANTŪRA UN PADOMJU LAIKA KARA KOMISARIĀTS (C3)
Nams pilsētā parādījies 1847.gadā kā krievu draudzes skola. Otrā pasaules kara laikā ēkā atradās Vācu militārā komandantūra, bet pēc kara – no 1948.gada līdz 1991.gadam – padomju armijas kara komisariāts.
Pils iela 13, Tukums. GPS 56.9654183 23.1597829

40. PADOMJU ARMIJAS BRĀĻU KAPI TUKUMĀ (C3)
Otrā pasaules karā kritušo padomju karavīru kapi Pils ielā blakus pareizticīgo baznīcai atklāti 1946.gadā. Te apbedīti 17 padomju armijas karavīri, kas krituši 1944.gada kaujās Tukumā un tā apkārtnē.
Starp Pils iela 13 un Pils iela 13a, Tukums. GPS 56.9655112 23.1602413

44

40

37

Laipni lūdzam Tukuma pusē!

Ļoti bieži ir dzirdēts, ka Latvijā ir bagāta kultūrvēsture, tai skaitā arī militārais mantojums. Taču noteikti ne viens vien ceļotājs būs pārsteigts, uzzinot, ka arī pilskalni ir viena no militārā mantojuma daļām.
Šajā kartē – informācija par militāro mantojumu Tukumā un apkārtnē no senseniem laikiem līdz pat abiem pasaules kariem 20.gadsimtā. Diemžēl karte nav tik liela, lai tajā ievietotu visu informāciju par militāro mantojumu, taču tā ir labs sākums intereses raisīšanai par šo tēmu.

Dodamies uz Tukuma pusi izzināt vēsturi!

41

45

Izdevējs: Tukuma TIC, 2012.
Izdevumu finansē: Tukuma, Engures, Jaunpils un Kandavas novada pašvaldība

Foto: Ž.Bergs, J.Busenbergs, U.Fedorovičs, U.Granti̇ņš, M.Ignats, A.Jansons, L.Lūse, A. Neilande, I.Smuškova, J.Vītols, kā arī foto no Kandavas TIC, Kurzemes cietokšņa muzeja un Tukuma muzeja krājuma.
Kartes tapšanā izmantota dažādos kultūrvēstures materiālos publicētā informācija, kā arī tūrisma objektu apsaimniekotāju un tūrisma uzņēmēju sniegtā informācija par piedāvājumu tūristiem un atpūtniekiem.

41. PIEMINEKLIS "MĀTE – DZIMTENE" (C3)
Pieminekļa Kapu kalnā uzstādīts 1985. gadā, pieminot Otrā pasaules kara beigu 40. gadadienu. Tā autore - tēlniece Lidija Līce. Pieminekli atveidots galvu noliekošas mātes tēls, kas sēro par karā kritušajiem dēliem.
Kalna kapi, Revolūcijas iela, Tukums. GPS 56.9661911 23.1373642

42. MĀLKALNS UN A.DUMPES PIEMINEKLIS (C3)
Mālkalns ir viens no pakalniem Tukuma pilsētā. Tā virsotnē atrodas ievērojamās latviešu tēlnieces un Tukuma novadnieces Artas Dumpes veidots piemineklis. Lai arī pieminekļis atklāts padomju laikā – 1975. gadā, kad svinēta 30. gadadiena kopš Otrā pasaules kara beigām, kā veltījums padomju armijai – Tukuma atbrīvotājiem, taču jau toreiz tas veidots kā piemiņas zīme latviešu tautas traģēdijai, proti, piemineklis veidots kā ozols, kura vidū atrodas māte, kas katrā pusē satvērusi savus dēlus, kas karo pretējās frontes pusēs.
Mālkalns, Jelgavas iela, Tukums.
GPS 56.9589171 23.1710453

43. ĢENERĀĻA LUDVIGA BOLŠTEINA MUZEJS (C1)
Ģenerālis L.Bolšteins bija ļoti spilgta personība un izcils virsnieks. Viņa vadībā no 1928.gada 24.aprīļa līdz viņa nāves dienai Latvijas Robežsargu brigāde tika izveidota par labi organizētu militāru struktūru. Katru gadu 21.jūnijā šeit tiek rīkota L.Bolšteina atceres diena.
"Pūces dzirnavas", Matkules pagasts, Kandavas novads.
Tālr.: 63154098, 26354871.
GPS 56.9629370 22.6134880

44. KURZEMES CIETOKŠŅA MUZEJS (C2)
Muzejs bagātīgi un saistoši stāsta par Otrā pasaules kara darbību Kurzemes cietoksnī un tālākajiem latviešu karavīru likteņiem. Te apskatāma gan I un II Pasaules kara vēstures ekspozīcija ar novadpētniecīska un militāra rakstura priekšmetu kolekciju, Yl – 2 lidmašīna, bruņutransportieris, Sarkanās armijas tanks un izstaigājami restaurētie tā laika ierakumi un bunkuri.
Skolas iela 8a, Zante, Zantes pagasts, Kandavas novads.
Tālr.: 29442311, www.kurzemescietoksnis.viss.lv.
GPS 56.8355971 22.7346245

42

44

41

44

45. LESTENES BRĀĻU KAPI (D3)
Lestenes Brāļu kapi ir II Pasaules karā kritušo latviešu leģiona karaviru kapi ar tēlnieces Artas Dumpes veidoto pieminekli "Dzimtene Māte – Latvija". Šeit vairāku dadu laikā, no dažādu kara laika apbedījumu vietām, pārapbedīti kritušie karavīri. Patlaban Lestenes Brāļu kapos atdusas 934 kritušie latviešu karavīri.
Lestene, Lestenes pagasts, Tukuma novads. Tālr.: 26247095, 29442311, www.kurzemescietoksnis.viss.lv. GPS 56.7726809 23.1374721

45

45

47

52

46. LESTENES BRĀĻU KAPU PIEMIŅAS EKSPOZĪCIJA (D3)
Ekspozīcija stāsta par Džūkstes un Lestenes pagastiem pirms II Pasaules kara, notikumiem Lestenē kara laikā un brāļu kapu izveidošanas vēsturi.
"Pienotava", Lestenes pagasts, Tukuma novads. Tālr.: 26247095, 29442311, www.kurzemescietoksnis.viss.lv. GPS 56.7726809 23.1374721

47. TILTS UZ NEKURIENI (C2)
Tilts atgādina par kādreiz iecerēto Tukuma - Kuldīgas dzelzceļa būvi, kas tika uzsākta jau Latvijas Republikas laikā 20.gadsimta 30.gadu beigās. Taču cilvēku atmiņā tas iespiedies kā vācu kara laika piemiņas vieta, jo to mēģināja turpināt un pabeigt vācu vara 40.gados, taču nepabeidza. Tilts nenojaukts palicis pļavas vidū līdz pat mūsdienām.
Sāti, Irlavas pagasts, Tukuma novads. GPS 56.9126352 22.9774976

48. DŽŪKSTES BAZNĪCAS DRUPAS (D3)
Baznīca sākumu skaita ar 1567. gadu. Tā vairākkārt atjaunota un pārbūvēta, taču II Pasaules kara beigās, Ziemsvētku kauju laikā pilnībā nopostīta.
Džūkste, Džūkstes pagasts, Tukuma novads.
GPS 56.7909353 23.2453437

49

50

53

LESTENES BAZNĪCAS INTERJERS 20. GS. 30. GADOS

48

PA KREISI – DŽŪKSTES BAZNĪCA 20. GS. 30. GADOS, PA LABI – 2012. GADĀ

49. PIEMIŅAS AKMENS LATVIEŠU LEĢIONĀRAM NIKOLAJAM STRAUMEM (B3)
1945. gada vasarā leģionāru grupa kapteiņa Nikolaja Straumes vadībā bāzējās dienvidrietumos no Engures ezera, Engures – Zentenes mežu masīvā. N.Straume bija viens no Talsu un Tukuma nacionālo partizānu grupu kopīgās darbības vadītājiem.
Pie Slokas-Talsu šosejas, Engures pagasts, Engures novads
GPS 57.1376561 23.1265884

50. PIEMINEKLIS ZIEMASSVĒTKU KAUJU PIEMIŅAI DŽŪKSTĒ (D3)
Pieminekļa, kas veltīts 1944.gada Ziemassvētku kaujās kritušajiem latviešu leģiona 19. divīzijas cīnītājiem Ziemassvētku kauju piemiņai, autors ir tēlnieks Igors Dobičins, bet arhitekte – Ruta Dobičina. Pirmoreiz tas atklāts 1990.gadā, taču jau tajā pašā gadā tas vandaliski uzspridzināts. Gadu vēlāk – 1991.gadā, saglabājot vecās atliekas, autori atkal uzstādīja pieminekli no jauna.
Džūkste, Džūkstes pagasts, Tukuma novads. GPS 56.7900415 23.2446086

51. PIEMINEKLIS ZIEMASSVĒTKU KAUJU PIEMIŅAI PIENAVĀ (D3)
Pieminekli Latviešu leģiona karaviriem Ziemassvētku kauju piemiņai, kas norisinājās 1944. gada 23.–31. decembrī Džūkstes pusē, atrodas Rīgas-Liepājas šosejas malā, 1.3 km aiz Pienavas Liepājas virzienā.
Rīgas-Liepājas šoseja, Pienava, Džūkstes pagasts, Tukuma novads
GPS 56.7360887 23.2281186

52. PIEMIŅAS AKMENS KURZEMES CIETOKŠŅA AIZSTĀVJIEM (D3)
Piemiņas akmens Kurzemes cietokšņa aizstāvjiem – latviešu leģionāriem, kas 1944.gadā, izturēdami desmitkārtīgu padomju armijas pārspēku, nepadevās. Pateicoties viņiem, apmēram 300 000 latviešu bēgļu, kas tajā laikā atradās Kurzemē, guva iespēju emigrēt. Piemiņas akmens uzstādīts 1991. gadā bijušo "Rumbu" māju vietā. Tā autors ir ievērojamais latviešu tēlnieks O. Feldbergs.
Rīgas-Liepājas šoseja, pirms pagrieziena uz Lesteni, Džūkstes pagasts, Tukuma novads. GPS 56.7133101 23.1866326

53. VECMOKU MUIŽAS DRUPAS (C3)
1941.gadā Vecmoku muižā izveidota neliela koncentrācijas nometne, kas vēlāk pārveidota par darba nometni. Pils sagrauta 1944. gadā, kad padomju armijas daļas uz neilgu laiku ieņēma Tukumu. Līdz mūsdienām saglabājušās un šobrīd apskatāmas kungu mājas drupas un vairākas saimniecības ēkas.
Vecmokas, Tumes pagasts, Tukuma novads. Tālr.: 29172318, 29495428, www.vecmokupils.lv. GPS 56.9988700 23.0798809

54. BALTĀ TĪLE (C3)
Baltās Tīles Tukumā nosaukums vēsturiski asociējas ar II Pasaules karu, kad te atradās viena no nedaudzajām karagūstekņu nometnēm Tukuma rajonā. Tajā tika turēti aptuveni 40 karagūstekņi. Nometnes kārtība paredzēja, ka šos karagūstekņus par noteiktu samaksu savās saimniecībās drīkstēja izmantot arī apkārtnes saimnieki.
Rīgas ielas galā pie Tukuma pilsētas robežas, Smārdes pagasts, Engures novads. GPS 56.9745610 23.1906711

55. PIEMIŅAS AKMENS PIE "TRŪBĀM" (C1)
Piemiņas akmens pie bij. "Trūbu" mājām atklāts 1970.gada maijā. Šajā vietā 42.armijas 10.latviešu strēlnieku korpusa 121.gvardes pulks (43.gvardes divīzija) 1945.gada 9.maijā pieņēma vācu armijas daļu – 19.SS divīzijas un 24.saksu kājnieku divīzijas kapitulāciju.
"Trūbas", Vānes pagasts, Kandavas novads
GPS 56.8809610 22.6095343

56. PLĀŅU MUIŽA (C1)
Plāņu muiža uz kartes parādījusies 1459.gadā kā fon Štrombergu dzimtas lēnis. Militārajā vēsturē tā iegājusi ar faktu, ka 1945.gada 8.maijā muižas kungu namā 24.vācu kājnieku divizijas ģenerālis fon Šulcs parakstīja kapitulācijas aktu, līdz ar ko "Kurzemes cietoksnis" beidza pastāvēt.
Plāņi, Zantes pagasts, Kandavas novads.
GPS 56.8449717 22.6671506

57. BIJ. IRLAVA BAZNĪCAS VIETA (C3)
Irlavas baznīca atradās Tukuma-Jaunpils un Irlavas-Džūkstes ceļu krustojumā. To 1944.gadā uzspridzināja vācu armija.
Tukuma-Jaunpils 13.km, Irlavas pagasts, Tukuma novads
GPS 56.8490456 23.0446529

58. SAULIŠU KALNS (D2)
Te apbedīti aptuveni 800 Laukmuižas hospitāli mirušie latviešu leģionāri un vācu karavīri. Piemiņas akmens sākotnēji bijis uzstādīts 1989.gadā, bet sasprāgušās. No jauna tas izveidots un uzstādīts 1990.gadā.
Veclauki, Jaunpils pagasts, Jaunpils novads
GPS 56.7588605 22.9572105

59. PIEMIŅAS ZĪME NACIONĀLAJIEM PARTIZĀNIEM VĀNĒ (C1)
Vānes centrā 2008.gada septembrī atklāta piemiņas zīme nacionālajiem partizāniem, kas pēc II Pasaules kara beigām devās mežos, lai cīnītos pret padomju varu. Tas ir balts krusts, kura vidū iekalta plāksne ar cīnītāju vārdiem.
Vāne, Vānes pagasts, Kandavas novads.
GPS 56.9231559 22.5589557

LENIŅA PIEMINEKLIS AGRĀKAJĀ SARKANAJĀ, TAGAD – BRĪVĪBAS LAUKUMĀ. 1965. GADS

60

PADOMJU IZNĪCINĀTĀJS TUKUMĀ LIDLAUKĀ 1967. GADĀ

61

PADOMJU LAIKA MANTOJUMS

60.TUKUMA 3.PAMATSKOLAS ĒKA (C3)
Pēc II Pasaules kara pilsētā strauji pieauga krievvalodīgo iedzīvotāju skaits un bija nepieciešamas telpas jaunai skolai. Ēkas bijušajos gruntsgabalos jau bija vecas un bez īpašniekiem, tādēļ jau 1952.gadā tās tika nojauktas, uzsākot jaunās skolas būvniecību un pabeidzot to 1953.gadā. Tā uzskatāma par vienu no labākajiem piemēriem, kas tipiska 20.gs. 50.gadu arhitektūras modei ar Staļina laikam raksturīgo "sociālistisko reālismu". Tas ir tipveida projekts Nr.22, un šādas skolu ēkas būvētas visā Padomju Savienībā.
Lielā iela 18, Tukums. GPS 56.9646994 23.1491252

61. JAUNTUKUMS (C3)
Jauntukums ir Tukuma pilsētas daļa, kas tapusi uzreiz pēc Otrā pasaules kara kā dzīves vieta Tukuma lidlaukā dienošajiem Padomju armijas virsniekiem. Tautā saukta arī par kara pilsētiņu vai "gorodoku". Savdabīgs padomju laika arhitektūras un pilsētplānošanas piemineklis. Te apskatāmas gan 1950. gados tapušās "hruščovenes", gan 1980. gadu modernās blokmājas. Ielu nosaukumi – Aviācijas, Parādes, Telegrāfa – liecina par armijas klātbūtni šajā pilsētas daļā.
Alīnes, Telegrāfa, Aviācijas, Parādes ielas, Tukums
GPS 56.9547018 23.1803137

62. TUKUMA LIDLAUKS (C3)
Šķiet, ka tā ir viena no mūsdienās leģendām bagātākajām Padomju armijas teritorijām. Padomju laikā te bija izvietots rezerves lidlauks un kodolierošu noliktavas, kā arī kazarmas, štābs, karaviru klubs un dažādas saimniecības ēkas.
"Jurmala Airport", Smārdes pagasts, Engures novads.
Tālr.: 29150205, www.jurmalaairport.com
GPS 56.9359024 23.2261000

1. tekstā un 1 kartē – objekta kārtas numurs
C1 – kvadrants jeb atrašanās vieta kartē

Piedzīvojumu spēle

Izlūku gaitās

Lieliska iespēja ikvienam izjust latviešu strēlnieku cīņu gaitu, apskatīt kauju vietas, veikt atbildīgus un mazliet bīstamus uzdevumus vācu pozīciju priekšā. Cīnīsimies kopā, lai uzvarētu!

Tā ir iespēja saliedēt kolektīvu, klasi vai vienkārši atpūsties ar draugiem.

Norises vieta: Ķemeru Nacionālais parks
Minimalais dalībnieku skaits: 20

oranžs

MĀRIS RIBICKIS
Mob. tālr.: 22057669
maris@orangeric.lv
www.orangeric.lv

APZĪMĒJUMI

- Ceļš ar atdalītām kustības joslām
- Cietais segums
- Grants segums
- Uzlaboti zemesceļi • Zemesceļš
- Divfirmeņu krustojums
- Attāluma kilometros
- Sabile Meluri — Dzelzceļš • Stacija • Pieturas punkts
- Stampe — Kravas stacija
- Pamests dzelzceļš
- Mazrūmene Sterīļi — Vienvāša grupa • Vienvāša
- TALSI Jaunpils — Administratīvās vienības centrs
- Administratīvās vienības robeža
- Teritoriālās vienības robeža
- TALSU NOVADS Cēres pag. — Administratīvās vienības nosaukums
- Teritoriālās vienības nosaukums
- Nacionālā parka, dabas rezervāta robeža
- Dabas parka robeža
- Viesnīca, motelis • Kempings • Cita naktsmītne, atpūtas bāze
- Baznīca • Ēdināšanas iestāde • Muzejs • Slēpošanas trase
- Apzīmējumi, kas novirzīti no objekta atrašanās vietas
- Jaunpils — Interesanta vieta
- Cēres muža — Kultūrvēsturisks objekts
- Kaives Senču ozols — Interesants dabas objekts
- Apbūve • Vasarnīcu ciemu apbūve • Mežs • Purvs

MILITĀRĀ MANTOJUMA APZĪMĒJUMI UZ KARTES

- I Pasaules karā krītušo karavīru un civiliedzīvotāju Brāļu kapi un piemiņas vietas
- Somu jēgeru piemiņas vietas
- II Pasaules karā krītušo Vācijas armijas karavīru Brāļu kapi un piemiņas vietas
- II Pasaules karā krītušo latviešu leģionāru Brāļu kapi un piemiņas vietas
- II Pasaules karā krītušo Padomju armijas karavīru Brāļu kapi un piemiņas vietas
- Komunistiskā terora un padomju represiju piemiņas vietas un zīmes
- Fašisma terora upuru kapi un piemiņas vietas
- Landesvēra terora upuru kapi

LATVIEŠU PILSKALNI

1. TUKUMA PILSKALNS (C3)

Tukuma pilskalns (63 m vjl.) atrodas patālu no tagadējā pilsētas centra. Tas tiek datēts ar 10.-12. gadsimtu, un uzskata, ka to apdzīvojuši lībieši un kurši. Uzskata, ka 13.gadsimtā pilskalnu izmantoja, lai apsargātu Rīgas-Prūsijas ceļu.
Pilskalna iela, Tukums. GPS 56.9681112 23.1305103

2. KANDAVAS KURŠU PILSKALNS (B2)

Kandavas Kuršu pilskalna (66 m vjl.) vietā bijusi Kandavas kuršu pils – viens no Vanemas zemes centriem. Pirmo reizi šī pils minēta 1230. gada līgumā, kad kurši solījušies kristīties.
Abavas-Pūzurgravas ielu krustojums, Kandava. GPS 57.0408043 22.7825875

3. KARTAVU KALNS JAUNPILĪ (D3)

Kartavkalnā savulaik atradusies senlatviešu apmetne. Pastāv uzskats, ka Jaunpils Karātavu kalns varētu būt Atskaņu hronikā pieminētā Babote, jo tas ir vienīgais pilskalns ar valni, kas atrodas starp Dobeli un Kuldīgu.
Jaunpils pagasts, Jaunpils novads. Tālr.: 63107082, 26101458, www.jaunpilspils.lv. GPS 56.7173871 23.0168351

4. VECSĀTU PILSKALNS (C2)

Pilskalns atrodas mazliet uz ziemeļiem no Sātu baznīcas. Te vietējie iedzīvotāji atraduši saktas, gredzenus un aproces, kuras, spriežot pēc to formas, varēja izmantot lībieši 10.–12.gadsimtā.
"Ķīšu Pilskalni", Jaunsātu pagasts, Tukuma novads.
GPS 56.9358148, 22.9742175

5. VECMOKU PILSKALNS (C3)

Šo pilskalnu pirmo reizi aprakstījis E.Šmits 1900.gadā. 20.gadsimta sākumā, arot zemi, atrastas dažādas senlietas – dzelzs uzmavas, bronzas rotadatas, galodiņas, dzelzs uzmavas šķēpu galiem un citas lietas, kas datētas ar 6.gadsimtu, kā arī apdeguši baļķi, akmens bruģis un dzelzs sārņi.
Vecmokas, Tumes pagasts, Tukuma novads. GPS 56.9943624 23.0668572

1

8

2

3

6. PŪRES PILSKALNS JEB MŪĻKALNS (B2)

Tas ir tipisks 10.–12.gadsimta kuršu pilskalns. Te atrasti arī akmens cirvji, kas liecina, ka cilvēki šeit dzīvojuši arī pirms mūsu ēras. Pilskalnam, ar 2 m augstu nocietinājuma valni un mākslīgi nostāvinātām malām, no divām pusēm piekļaujas purvaina zemiene.
Netālu no Pūres skolas, Pūres pagasts, Tukuma novads.
Kontaktinformācija Pūres bibliotēkā: 63191209. GPS 57.0370630 22.9445519

7. ČĀPUĻU PILSKALNS (B2)

Latviešu pilskalnu pētnieks A.Bilenšteins pieskaitīja šo kalnu pie vēsturiskā laikā celtajiem nocietinājumiem, jo, aplūkojot šo vietu, viņš izteicis secinājumu, ka tas ir "rupjš un steigā taisīts darbs".
"Čāpuļi", Kandavas pagasts, Kandavas novads.
GPS 57.0253880 22.6926639

8. BUSES PILSKALNS (C1)

Pēc atrastajām keramikas lauskām secināts, ka pilskalns apdzīvots jau 1.g.t. p.m.ē. un mūsu ēras sākumā, kā arī vēl 10. un 14.gadsimtā. Uzskata, ka pēdējā posmā pilskalnā dzīvojuši kuršu un pilskalns kopā ar senpilsētu bijuši viens no lielākajiem kuršu centriem.
Matkules pagasts, Kandavas novads. Tālr.: 63154127, 29133272, 29939866
GPS 56.9921022 22.6038451

9. MILZUKALNS (C3)

Milzukalns jeb Milzkalns senatnē lietots kā dzīves vieta, kura, pateicoties savām dabiskajām īpašībām, bijusi labi aizsargāta no uzbrucējiem. Par kalna apdzivotību liecina te atrastie māla trauku gabali, dzīvnieku kaulu atliekas, ogles un dzintars.
Atpūtas komplekss "Milzkalns", Smārdes pagasts, Engures novads.
Tālr.: 26222333, www.milzkalns.lv. GPS 56.9993251 23.2081739

10. LUSTŪŽA KALNS JEB LUSTŪŽKALNS (C4)

Rakstu avotos Lustūžkalns minēts kā nocietināta vieta, kur atrodami arī senkapi. Citi avoti stāsta, ka 1494.-1535.gadā te atradusies Livonijas ordeņa mestra Valtera fon Pletenberga medību pils, kas vēlāk pārbūvēta Kurzemes hercoga vajadzībām.
Lustūžkalns, Smārdes pagasts, Engures novads
GPS 56.9966815 23.2854303

11. KAŅIERA PILSKALNS (C4)

Rakstu avotos Lustūžkalns minēts kā nocietināta vieta, kur atrodami arī senkapi. Citi avoti stāsta, ka 1494.-1535.gadā te atradusies Livonijas ordeņa mestra Valtera fon Pletenberga medību pils, kas vēlāk pārbūvēta Kurzemes hercoga vajadzībām.
Lustūžkalns, Smārdes pagasts, Engures novads
GPS 56.9966815 23.2854303

12. ENGURES PILSKALNS JEB MARIJAS KALNS (B3)

Marijas kalns tiek uzskatīts par pilskalnu, lai gan kultūrslānis un nocietinājumu pazīmes tam nav fiksētas. Tas atrodas Rīgas jūras līča krastā pie Vecupes. Ārējā kalns neatstāj pilskalna iespaidu, drīzāk atgādina paaugstinātu kāpu.
Undas iela, Engure, Engures pagasts, Engures novads
GPS 57.1650506 23.2284625

13. VECKUIPJU PILSKALNS (C2)

Veckuipju pilskalns, saukts arī par Kuipju kalnu, ir ap 28 m augsts, ar slīpu plakumu, kura ziemeļaustrumu malā izveidots četru metru augsts valnis. 19.gadsimta vidū toreizējie "Veckuipju" māju saimnieki, rokot pilskalna granti, atraduši vairākus cirvjus un rotas lietas, bet purviņā pie kalna nogāzes atrasti vairāki resni ozola bluķu gali, kas uzskatīti par ozola sētas nocietinājuma atliekām.
Viesatu pagasts, Jaunpils novads. GPS 56.8309355 22.9069444

14. VENTERU PILSKALNS (C1)

Pirmoreiz šo pilskalnu 1868.gadā aprakstījis A.Bīlenšteins, kas pat izgatavojis pilskalna māla modeli un novietojis to apskatei Kurzemes provinces muzejā Jelgavā. Savukārt E.Brastiņš, apsekojot pilskalnu 1922.gadā, secinājis, ka tas ir tikai "pilene" jeb nocietinājuma vieta. Pilskalnu aptver purvājs – sena ūdens nocietinājuma atliekas, iespējams, tādēļ, pilskalns izmantots īslaicīgi vai arī tikai briesmu gadījumā.
Zantes pagasts, Kandavas novads. GPS 56.8565479 22.6721708

15

16

BRUŅINIEKU PILIS UN NOCIETINĀTĀS MUIŽAS

15. TUKUMA VIDUSLAIKU PILS TORNIS UN MŪRA FRAGMENTS (C3)

Pils tornis ir Tukuma vecākās ēkas – Livonijas ordeņa pils – fragments. Uzskata, ka pils celtniecība Tukumā uzsākta 1277.gadā. Pili apjozis 7.5 metri augsts un 1.6 m biezs mūris. Pils aizsardzību nodrošināja mākslīgi veidots dziļš grāvis un tās novietojums augstajā Slocenes upes krastā. No lielās Livonijas ordeņa pils saglabājies vien neliels mūra fragments, savukārt 18.gadsimtā uzbūvētajā pils tornī pārmaiņus atradušās telpas gan cietuma, gan kroņa magazīna (labības klēts) vajadzībām. Tagad te atrodas Tukuma pilsētas vēstures muzejs, kas stāsta par pilsētas vēsturi no senīem laikiem līdz pat mūsdienām.
Brīvības laukums 19a, Tukums.
Tālr.: 63124348, www.tukumamuzejs.lv
GPS 56.9646445 23.1556064

16. ŠLOKENBEKAS MUIŽA (C3)

Šlokenbekas muiža vēstures rakstos pirmoreiz minēta pēc 1484. gada, kad, kā vēsturnieki uzskata, sākusies tās celtniecība, lai aizsargātu netālu esošo Tukumu no ienaidnieku uzbrukumiem. No senākās muižas apbūves saglabājušās mūra sienās esošās šaujamlūkas. Tagad muižā izvietojies arī Latvijas ceļu muzejs, kurā var iepazīties ar Latvijas ceļu nozares attīstību.
Šlokenbekas muiža, Milzkalne, Smārdes pagasts, Engures novads.
Tālr.: 63182354, 28301020, www.slokenbeka.lv
GPS 56.9760160 23.2261073

17

18

17

16

TŪRISMA INFORMĀCIJA

Tukuma tūrisma informācijas centrs
Talsu iela 5, Tukums LV-3101
GPS: 56.9666006 23.1525851
Tālr.: 63124451, 63124619, 28311557 Fakss: 63132688
E-pasts: tic@tukums.lv Skype: visittukums
Twitter: VisitTukums www.visittukums.lv

17. JAUNPILS PILS (D3)

Jaunpils sākotnēji bijusi bruņinieku muiža, kas uzcelta kā ūdens pils 1301. gadā Livonijas ordeņa mestra Gotfrīda fon Roges laikā un no 1576. līdz 1920. gadam piederējusi fon der Reku dzimtai. Pils vairākkārt pārbūvēta un laika gaitā cietusi, tomēr ārēji pils saglabājusi daudzas ordeņa pilīm raksturīgās iezīmes – tipisko apaļo stūra torni, pils pamatstāvu bez logiem un biezos mūrus. Tagad Jaunpils pilī atrodas kultūras nams un muzejs, kas aicina pili iepazīt viduslaiku stilā kopā ar mūku brāli Teodoru, žīperīgo saimnieci Hildu, pils mīlas dziesminieku – minnezengeru un citiem pils iemītniekiem.
Jaunpils, Jaunpils novads.
Tālr.: 63107082, www.jaunpilspils.lv
GPS 56.7306762 23.0180901

18. KANDAVAS BRUŅINIEKU PILSKALNS, LIVONIJAS ORDEŅA PILSDRUPAS UN PILS TORNIS (B2)

Livonijas ordeņa pils celtniecība Kandavā uzsākta 1254. gadā. No bruņinieku pils atrašanās vietas šajā pakalnā arī radies nosaukums – Bruņinieku pilskalns (68 m vjl.). Pils esot apdzīvota vēl līdz 1750. gadam, taču pēc tam tā atzīta par neapdzīvojamu un, laikam ritot, pārvērtusies par drupām. Savu ārējo izskatu labi ir saglabājis tornis. Tautā to sauc par Pulvertorni, jo hercoga Jēkaba laikā te glabājies šaujampulveris. Pilskalna pakājē izvietots pils modelis samazinātā izmērā.
Abavas un Pils iela, Kandava.
GPS 57.0355508 22.7791340

2

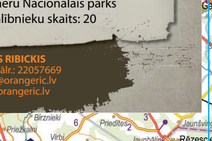
9

31